

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: SOCIOLOGIA

ASSIGNATURA: 21089 SOCIOLOGIA DE LA FAMILIA (6 crèdits)

DURADA: Primer semestre

CURS: Segon (Obligatòria)

CURS ACADÈMIC: 2008/2009

Professors: Lluís Flaquer i Anna Escobedo

Classes Grup 1 matí amb el professor Flaquer: dilluns 9-10:00h i dimecres 9-11:00h

Classes Grup 51 tarda amb la professora Escobedo: dilluns 15:30-16:30h i dimecres 17:30-19:30h

Tutories presencials primer semestre: Dilluns i dimecres (horaris a concretar)

Despatx B3-191 - Telèfon despatx: 93-581 2416

Espai de tutoria a CAMPUS VIRTUAL

Correu Electrònic: lluis.flaker@uab.cat (Grup 1); Anna.Escobedo@uab.cat (Grup 51)

1. Objectius del curs	1
2. Continguts teòrics	2
3. Treballs pràctics.....	3
4. Sistema d'avaluació.....	4
5. Campus Virtual.....	4
6. Calendari i lliuraments	5
7. Bibliografia.....	5

1. Objectius del curs

La finalitat de l'assignatura és proporcionar a l'estudiant les eines conceptuals, teòriques i metodològiques per a comprendre: la família com a institució social; la relació entre estructura i canvi social i familiar; i les noves realitats familiars a les societats modernes avançades. En segon terme s'aborden a classe pautes i procediments perquè l'alumne aprengui a aplicar aquests coneixements en diferents àmbits d'exercici professional propis dels sociòlegs; en particular en el disseny, implementació o valoració de polítiques i programes públics o privats adreçats a famílies, o en els que intervé la dimensió familiar de forma rellevant.

El curs és semestral i s'estructura en tres parts:

Iª Part: La família des d'una perspectiva transcultural i històrica. En aquesta primera part els estudiants adquireixen les nocions bàsiques per a l'anàlisi de la institució familiar des de diferents perspectives teòriques i situen la família occidental en el marc d'altres sistemes de parentiu i de matrimoni. Partint del coneixement i interessos inicials que els estudiants tenen sobre la família, els professors els ajuden a convertir el tema en objecte d'estudi i anàlisi des d'una perspectiva sociològica.

IIª Part: Estructura i transformacions familiars a Catalunya i Espanya en el context de la UE. En la segona part del curs els estudiants adquireixen una visió panoràmica de les principals dimensions i indicadors entorn del nostre sistema familiar i de les transformacions que està experimentant (per ex. indicadors sobre cohabitació, ruptura i recomposició familiar; nous estils de parentalitat...). A les classes pràctiques els estudiants es familiaritzen amb l'ús de les principals bases de dades harmonitzades (en l'àmbit de la Unió Europea i de la OCDE), accessibles per Internet, emprades en l'anàlisi i recerca relacionada amb l'àmbit familiar. Sobre la base de resultats de recerca recent, s'analitzaran noves necessitats i problemàtiques socials que emergeixen de les transformacions socials i familiars.

IIIª. Part: Polítiques familiars. En la tercera part del curs els estudiants analitzen el repartiment de la provisió de benestar a les persones entre l'Estat, el mercat i la família. S'estudia el desenvolupament de les polítiques familiars a Europa, Espanya i Catalunya, i els principals instruments o programes de suport a les persones amb responsabilitats familiars (fills menors o adults dependents a càrrec). Al final d'aquesta part es fa un treball pràctic d'aplicació dels coneixements apresos a l'anàlisi de polítiques familiars concretes.

2. Continguts teòrics

I. La família des d'un punt de vista transcultural i històric

- Sistemes de parentiu i de matrimoni
- Patriarcat i legitimitat
- Característiques de la família occidental
- Models de família i transicions familiars

II. Estructura de la família a Catalunya i a Espanya

- Canvis recents en la família del nostre país
- Anàlisi de la composició de les llars
- Transformacions del cicle familiar
- Les noves llars: rols sexuals i familiars; relacions entre pares i fills
- Xarxes familiars: solidaritats i familiarisme

III. Polítiques familiars

Família i Estat del benestar

Definició i dimensions de les polítiques familiars

El suport econòmic a les famílies: política fiscal i transferències monetàries

Polítiques de conciliació entre la vida laboral i familiar

Serveis i ajuts adreçats a les famílies amb fills

Serveis i ajuts adreçats a les famílies amb persones dependents

L'evolució de les polítiques familiars a Europa. Els debats actuals

3. Treballs pràctics

Motivades entorn de l'anàlisi de problemàtiques socials d'actualitat, les pràctiques s'orienten a l'aplicació dels coneixements teòrics i a l'adquisició de procediments metodològics. Aquests treballs pràctics els concretarà cada professor a l'inici de curs, seran comunes als grups de matí i tarda les següents propostes:

- I. **Indicadors comparatius** Cerca guiada en bases de dades accessibles per Internet dels instituts oficials d'estadística, d'Eurostat i de l'OCDE. Confecció i anàlisi de taules de dades i gràfiques. Interpretació d'indicadors sobre:
 - a. Les llars (cens i padró, INE)
 - b. Indicadors comparatius sociodemogràfics (cohabitació i matrimoni, fecunditat i divorci a la UE, Eurostat)
 - c. Indicadors comparatius sobre conciliació de la vida laboral i familiar (Enquesta Europea de Població Activa, Eurostat).
 - d. Indicadors comparatius sobre política familiar (Estadística de despesa en protecció social, Enquesta de Condicions de Vida; Eurostat)
 - e. La base de dades sobre família i polítiques familiars de la OCDE

II. **Exploració dels efectes de polítiques socials i familiars a partir de l'anàlisi de casos**

Treball individual de confecció de casos i anàlisi en grup. Com afecten noves lleis socials en l'àmbit de les llars i les famílies? Exploració dels efectes de l'aplicació de noves lleis de política social i familiar, a partir de casos concrets i dels coneixements adquirits en l'assignatura. Les propostes de treball podran girar entorn a:

- a. La *Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes*
- b. La *Llei 8/2006, de 6 de juliol, de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral, del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya.*

- c. La *Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència*
- d. La nova regulació del matrimoni i del divorci de juliol de 2005, en particular sobre algun dels següents aspectes: la introducció del matrimoni homosexual, del divorci exprés o la regulació de la custòdia compartida. LEY 15/2005, de 8 de julio, por la que se modifican el Código Civil y la Ley de Enjuiciamiento Civil en materia de separación y divorcio.
- e. La regulació de la primera etapa d'educació i atenció infantil 0-3 a partir de la nova *Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació*, i el seu desplegament a Catalunya.
- f. REAL DECRETO 1618/2007, de 7 de diciembre, sobre organización y funcionamiento del Fondo de Garantía del Pago de Alimentos.
- g. Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

4. Sistema d'avaluació

El sistema d'avaluació s'acabarà de concretar pel professor respectiu de cada grup a l'inici de curs, orientativament:

- El conjunt de treballs pràctics i d'avaluacions durant el curs comptaran el 30% de la qualificació.
- Avaluació escrita al final de curs comptarà 70% de la qualificació, però **per aprovar el conjunt de l'assignatura s'haurà d'obtenir al menys un 4 en aquesta avaluació final.**

L'assistència a classe és preceptiva. Per presentar-se als exàmens caldrà haver superat el programa d'avaluació continuada (almenys amb un aprovat), en els termes expressats en aquest programa, o bé amb les adaptacions que s'acordin amb els professors a través de tutoria individualitzada i per raons justificades.

5. Campus Virtual

L'assignatura s'imparteix seguint el format bimodal, és a dir presencial amb el suport del Campus Virtual, que proveeix una plataforma de reforç de comunicació entre la professora i els estudiants, i en particular un espai de tutoria individualitzat.

Al Campus Virtual de l'assignatura s'hi van penjant informacions i documentació útils per al desenvolupament de l'assignatura, així com bibliografia i lectures disponibles en format electrònic, articles de premsa o les lleis en matèria de política familiar o social que analitzarem al final del curs.

6. Calendari i lliuraments

Les classes s'inicien el **dilluns 29 de setembre de 2008 i finalitzen el dimecres 14 de gener de 2009.**

Els terminis i modus de lliurament de treballs individuals es concretaran a l'inici de curs. **Orientativament hi haurà un lliurament i avaluació parcial a primers de desembre (dimecres 3 de desembre) .**

La data i forma de l'avaluació escrita final es concretarà més endavant

El temps estimat de dedicació a l'assignatura és de 112 hores: 45 hores presencials a classe, i aproximadament 67 hores de treball individual. S'ha intentat dissenyar aquest programa tenint en compte aquests límits i requeriments de temps, amb tot el temps de dedicació pot variar en funció de diversos factors. A efectes tant d'auto-avaluació de l'estudiant com de millorar l'organització de l'assignatura es demana als estudiants que vagin anotant a les seves agendes les hores que hi van dedicant, i que al final de curs facilitin aquesta informació i el seu comentari respectiu en l'avaluació final.

7. Bibliografia

La bibliografia bàsica per al seguiment del conjunt de l'assignatura és la següent:

Flaquer, Lluís (1998). *El destino de la familia*. Barcelona: Ariel.

Flaquer, Lluís (2000). *Les polítiques familiars en una perspectiva comparada*. Col·lecció Estudis Socials núm. 3. Barcelona: Fundació "la Caixa". Edició electrònica disponible a Internet en català i castellà: www.fundacio.lacaixa.es

Segalen, Martine (2004) *Antropología histórica de la familia*. Madrid: Taurus. Última edició.

Aquesta bibliografia s'ampliarà per les diferents parts del programa a partir de les següents referències.

Alberdi, Inés (1999). *La nueva familia española*. Madrid: Taurus.

Cameron, C. and Moss, P. (2007) *Care Work in Europe: Current Understandings and Future Directions*, Oxford, Routledge.

Cameron, C. & Moss, P. (2007b) "La atención a las personas dependientes en Europa: conceptos actuales y perspectivas futuras" a *Intervención Psicosocial*, 2007, Vol.16 nº.1, pàgs. 7-22.

Beck-Gernsheim, E. (2003) *La reinención de la familia*. Barcelona: Paidós

Brullet, C. (coord.) (2000) *Famílies: Espais, Ruptures i Polítiques*. Monogràfic sobre Família. Revista de l'Associació Catalana de Sociologia, Num.12 juliol. Disponible en versió electrònica a la Web de l'Associació Catalana de Sociologia: <http://www.iec.es/institucio/societats/ACSociologia/Publicacions/Revistes/num12index.htm>

Brullet, C. (2004) "La escuela y las transformaciones de la familia" , a : D. Cabrera, J. Funes y

- C. Brullet, *Alumnado, Familias y Sistema educativo*. Barcelona: Octaedro, p 65-125
- Brullet, C i Parella, S (2001) “Polítiques de serveis a les famílies: residualitat pública en un context cultural “familiarista”” a: R. Gomà i J. Subirats *Govern i polítiques públiques a Catalunya* (1980-2000) Vol. I: Autonomia i benestar. Barcelona: UB i UAB, 221-243
- Esping-Andersen, Gøsta (1999) *Social foundations of postindustrial economies*. New York : Oxford University Press. En versió castellana: Esping-Andersen, Gøsta (2000) *Fundamentos sociales de las economías postindustriales*. Barcelona: Ariel sociología.
- Esping-Andersen, Gösta (ed.) (2007) *Family Formation and Family Dilemmas in Contemporary Europe*. Madrid: FBBVA.
- Escobedo, A. (2008) ‘Políticas de licencias parentales y de atención infantil para los menores de tres años y sus familias: el caso español en el contexto internacional’ en Pazos, M. (dir.) *Economía e igualdad de género: retos de la Hacienda Pública en el siglo XXI*. Colección: Estudios de Hacienda Pública. Instituto de Estudios Fiscales, Madrid. Pp 161-183. Versión electrónica en http://www.ief.es/Investigacion/Temas/Genero/Libro_Genero.pdf
- Flaquer, Lluís (1999). *La estrella menguante del padre*. Barcelona: Ariel.
- Flaquer, Lluís (ed.) (2002). *Informe sobre la situació de la família a Catalunya: Un intent de diagnòstic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Flaquer, L (2007). ‘Family change and child poverty in comparative perspective’. Wellchi Working Paper Series 1/2007. Barcelona: Children’s Well-being International Documentation Centre.
- Flaquer, L. (2007). ‘How can we orientate the reform of childhood policies? Challenges, dilemmas and proposals’. Wellchi Working Paper Series No. 8/2007. Barcelona: Children’s Well-being International Documentation Centre.
- Flaquer, L., Almeda, E. y Navarro, L (2006) *Monoparentalitat i infància*. Barcelona: Fundació “la Caixa
http://obrasocial.lacaixa.es/StaticFiles/StaticFiles/1531baed8d5af010VgnVCM1000000e8cf10aRCRD/ca/es20_cat.pdf (també disponible en versió castellana).
- Flaquer L. and Escobedo, A. (2008). ‘The metamorphosis of informal work in Spain: Family solidarity, female immigration and development of social rights’. In B. Pfau-Effinger, L. Flaquer and P. Jensen (eds.) *Formal and Informal Work: The Hidden Work Regime in Europe*. New York and London: Routledge.
- Flaquer, L. and A. Garriga (2008). ‘Marital disruption in Spain: Class selectivity and deterioration of economic conditions’. In H.-J. Andreß and D. Hummelsheim (eds.) *When Marriage Ends: Economic and Social Consequences of Partnership Dissolution*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Flaquer, L. y R. Villà (2008). ‘La economía no sólo es cosa de adultos: Distribución de la renta y pobreza infantil en Cataluña’. A C. Gómez-Granell et al. *Malestares: Infancia, adolescencia y familias*. Barcelona: Graó.
- Flaquer, L. (2008). ‘Diversitat familiar, benestar de la infància i cohesió social a Catalunya’. Nota d’economia Núm 91 Monogràfic sobre ‘Economia de les llars’.
- Flaquer, L. (2008). ‘Coming in from the Cold: Single Parenthood as a Matter of Social Policy in Spain’. A Ursula von der Leyen and Vladimir Spidla (eds.). *European Alliance for Families*.

Portland, Or.: Nomos Publishers.

Fromm, E.; Horkheimer, M.; Parsons, T. et al. (1986) *La Familia*, (introducció de Ralph Linton i traducció de Jordi Solé-Tura). Barcelona: Península, 6ª edició.

Hantrais, L. (2004). *Family Policy Matters: Responding to Family Change in Europe*. Bristol: The Policy Press.

Iglesias de Ussel, J. y G. Meil Landwerlin (2001). *La política familiar en España*. Barcelona: Ariel.

Lewis, J. (ed.) (2006). *Children, Changing Families and Welfare States*. Cheltenham: Edward Elgar.

Meil Landwerlin, Gerardo (2006). Pares i fills a l'Espanya actual. Col·lecció Estudis Socials núm. 19. Barcelona: Fundació "la Caixa". Edició electrònica disponible a Internet en català i castellà: www.fundacio.lacaixa.es

Moss P. & Wall, K. (2007) *International Review of Leave Policies and Related Research 2007* (Employment Relations Research Series No.80). Department of trade and Industry, UK. <http://www.berr.gov.uk/files/file40677.pdf>

Pfau-Effinger, Birgit and Geissler, Birgit (eds) (2005) *Care and Social Integration in European Societies*. Bristol: The Policy Press-